

บทบาทของครูไทยในศตวรรษที่ 21

สุรียา ช้องเสนาะ

วิทยากรชำนาญการ

กลุ่มงานบริการวิชาการ 3 สำนักวิชาการ

ครูเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการปลูกฝังทั้งวิชาความรู้ และความประพฤติแก่เด็กและเยาวชน ดังนั้นครูจึงเป็นบุคคลที่สำคัญที่จะทำให้เด็กไทยของเราอ่านออกเขียนได้ และครูเป็นผู้สร้างพัฒนาการให้เด็กมีความรู้ความสามารถอย่างมีมิติครบทุกส่วน โดยผ่านทางด้านวิชาการคือการเรียนการสอนวิชาการต่าง ๆ ทางด้านร่างกายต้องมีสุขภาพแข็งแรงด้วยวิชาพลศึกษาสุขศึกษา ทางด้านอารมณ์ คือการกล่อมเกลียดด้วยวิชา ศิลปะศึกษา นาฏศิลป์ ดนตรี และในส่วนตัวทางด้านสังคมนั้นครูต้องสอนให้เด็กเป็นส่วนหนึ่งของสังคม รู้จัก ประโยชน์ส่วนตน ประโยชน์ส่วนรวม รู้จักบำเพ็ญประโยชน์ด้วยการสอนวิชาลูกเสือ เนตรนารี รวมทั้งรู้จัก ความเสียสละ อดทนด้วยวิชาทหาร ซึ่งวิชาดังกล่าวจะพัฒนาให้เยาวชนมีความรู้อย่างสมบูรณ์ในทุกด้าน (กรุงเทพฯธุรกิจ, 2558)

แต่ในปัจจุบัน บทบาทและความสำคัญของครูได้ลดน้อยลงเนื่องจากความเปลี่ยนแปลงก้าวหน้า ทางด้านเทคโนโลยี ไม่ว่าจะเป็นคอมพิวเตอร์ ไอแพด หรือสมาร์ทโฟน แค่เพียงปลายนิ้วสัมผัส สารพัดคำตอบ ก็แสดงขึ้นมาได้อย่างรวดเร็ว ทันใจ ผิดกับภาพของครูที่ยืนสอนหน้าชั้นเรียนคอยบอกให้นักเรียนจดหรือท่อง จำสิ่งที่ควรรู้ ภาพของนักเรียนที่อ่านเอกสารประกอบหรือ लेकरโน้ตไปพลาง ๆ ระหว่างครูบรรยายหน้าห้อง ภาพของครูผู้สอนที่พยายามสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียน ด้วยการสอดส่องดูว่ามีนักเรียนคนใดหลับ พูดคุยกัน ไม่สนใจการสอนของครู ครูก็จะคอยเรียกนักเรียนให้ตอบคำถามหรือทำโทษด้วยวิธีการที่เหมาะสมกับเด็ก (การเปลี่ยนแปลงโลกของการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และการพัฒนาสู่ “ครูมืออาชีพ”, ม.ป.ป.)

นอกจากนั้น ปัญหาที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือการให้โรงเรียนกวดวิชาหรือการสอนพิเศษมีบทบาท สำคัญมากกว่าครูผู้สอนการเรียนในโรงเรียนปกติซึ่งสถิติของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) พบว่า ในช่วง พ.ศ. 2549-2556 โรงเรียนกวดวิชาที่มีจำนวนเพิ่มมากขึ้นปีละประมาณ 200-300 แห่งทั่วประเทศ โดย พ.ศ. 2549 มีโรงเรียนกวดวิชา 964 แห่ง แต่ พ.ศ. 2556 มี 2,343 แห่ง ส่วนใหญ่อยู่ในกรุงเทพฯ จำนวน 265 แห่งซึ่งนอกจากโรงเรียนกวดวิชาที่เพิ่มขึ้นแล้ว จำนวนนักเรียนที่เรียนกวดวิชาก็เพิ่มขึ้นด้วย ซึ่งจากข้อมูลระบุว่า พ.ศ. 2556 มีจำนวนนักเรียนกวดวิชา 535,695 คน โดยอยู่ในกรุงเทพฯ 209,350 คน คิดเป็นร้อยละ 39 ของนักเรียนทั้งหมดที่เรียนกวดวิชา (วิกฤตการศึกษาไทย, 2558)

จากเสียงสะท้อนของเด็กและเยาวชนรวมถึงผู้ปกครองที่อยากเห็นการเปลี่ยนแปลงของการศึกษาไทย สถาบันวิจัยมหาวิทยาลัยอัสสัมชัญและสำนักส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน (สสค.) จึงได้สำรวจเด็กและเยาวชนที่มีอายุ 14-18 ปี ในพื้นที่ 17 จังหวัด จำนวน 4,255 ตัวอย่าง พบว่า คำถามลำดับแรก ที่อยากจะถามครูมากที่สุด คือคำถามเกี่ยวกับวิธีการสอนของครู (ร้อยละ 25) ทำไมครู จึงไม่หาวิธีการสอนที่ สนุกไม่น่าเบื่อ ทำไมเวลาสอนต้องใช้วิธีอ่านหนังสือ ครูมาสอนหนังสือหรือมาอ่านหนังสือให้นักเรียนฟัง และ ทำไมสอนในห้องเรียนไม่รู้เรื่อง แต่สอนพิเศษรู้เรื่อง โดยเด็กและเยาวชนมากกว่า 2 ใน 3 อยากให้เปลี่ยนแปลง

รูปแบบการเรียนการสอนของระบบการศึกษาในปัจจุบัน เนื่องจากหลักสูตรการสอนเน้นเนื้อหาทฤษฎีมากกว่าการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน (ยุทธการเปลี่ยน “ครูเฉย” สู่วัยยุคศตวรรษที่ 21, 2557)

จากคำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี ซึ่งมีพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นนายกรัฐมนตรี ได้แถลงนโยบายต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (สนช.) เมื่อวันที่ 12 กันยายน 2557 สำหรับนโยบายด้านการศึกษาและเรียนรู้ การทะนุบำรุงศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรมที่ให้ความสำคัญกับครู ในข้อที่ 4.6 ว่า จะพัฒนาระบบการผลิต และพัฒนาครูที่มีคุณภาพ และมีจิตวิญญาณของความเป็นครู เน้นครูผู้สอนให้มีคุณสมบัติตรงตามวิชาที่สอน นำเทคโนโลยีสารสนเทศและเครื่องมือที่เหมาะสมมาใช้ในการเรียนการสอนเพื่อเป็นเครื่องมือช่วยครูหรือเพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง เช่น การเรียนทางไกล การเรียนโดยระบบอิเล็กทรอนิกส์ (สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, 2557) ประกอบกับร่างแผนปฏิบัติการหรือ Roadmap การปฏิรูปการศึกษา พ.ศ. 2558–2564 ของกระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 6 ด้าน คือ

1. การปฏิรูปครู
2. การกระจายโอกาส และคุณภาพการศึกษาอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม
3. ปฏิรูปการบริหารจัดการ
4. ปรับระบบการผลิต และพัฒนากำลังคน เพิ่มศักยภาพการแข่งขัน
5. ปฏิรูปการเรียนรู้
6. การปรับระบบการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

สรุปจากคำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรีในด้านการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับครูประกอบกับร่างแผนปฏิบัติการหรือ Roadmap การปฏิรูปการศึกษา พ.ศ. 2558–2564 ของกระทรวงศึกษาธิการ คือการให้ความสำคัญในการพัฒนาระบบการผลิตและพัฒนาครูให้มีคุณภาพ และมีจิตวิญญาณของความเป็นครูโดยเน้นครูผู้สอนที่มีคุณสมบัติตรงตามวิชาที่สอน และสามารถนำเทคโนโลยีสารสนเทศ เครื่องมือที่เหมาะสมมาใช้ในการเรียนการสอน เพื่อเป็นเครื่องมือช่วยครู หรือพัฒนาการเรียนรู้ด้วยตนเอง เพื่อให้ครูทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี และสามารถใช้เทคโนโลยีเพื่อการสอนให้มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนได้

ดังนั้นจึงต้องมีการยกระดับและพัฒนาครูไทย ให้ทันต่อสถานการณ์และความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาครูของประเทศต่าง ๆ เช่น ฟินแลนด์ นิวซีแลนด์ สหรัฐอเมริกา เนเธอร์แลนด์ โปรตุเกส สิงคโปร์ เกาหลี ญี่ปุ่น จีน พบว่า

1. การผลิตครู ให้ความสำคัญต่อครู ครูเป็นบุคคลสำคัญที่สุดที่จะส่งผลต่อคุณภาพการเรียนการสอน และคุณภาพของผู้เรียน คุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21 ต้องเป็นผู้ที่มีความรอบรู้มากขึ้น ความเป็นมืออาชีพ มีความสามารถและศักยภาพสูง เป็นผู้มีนวัตกรรมการสอนเพื่อให้นักเรียนได้ผลด้วยการเรียนรู้ตามที่ต้องการ และเตรียมความพร้อมให้แก่เด็กเรียนในการเข้าสู่โลกของการทำงานในศตวรรษที่ 21 ครูควรเป็นผู้รักในอาชีพ มีชีวิตเรียบง่าย และมีจิตวิญญาณของความเป็นครู มีการกำหนดสมรรถนะของครูโดยภาพรวมประกอบด้วย 1) ความรู้ในเนื้อหาวิชา 2) การสื่อสารและการใช้ภาษา 3) การพัฒนาหลักสูตร 4) หลักการจัดการเรียนรู้ 5) การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 6) การบริหารจัดการชั้นเรียน 7) การใช้

เทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรมทางการศึกษา 8) การวัดและประเมินผล 9) การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียน การสอน 10) จิตวิทยาสำหรับครู 11) การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน 12) คุณธรรม จริยธรรมและ จรรยาบรรณในวิชาชีพ 13) ภาวะผู้นำและการทำงานเป็นทีม 14) การพัฒนาตนเองและวิชาชีพ 15) การพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียน นอกจากนี้มีการควบคุมคุณภาพการผลิตครู โดยการใช้ระบบการรับรอง วิทยฐานะของสถาบันผลิตครูคัดคนเก่งระดับยอดเยี่ยมให้มาเป็นครูโดยกำหนดกลุ่มที่มีผลการเรียนสูงสุดเข้า เรียน เพื่อเป็นครู การยกย่องอาชีพครูว่าเป็นวิชาชีพชั้นสูงเทียบเท่าอาชีพสำคัญ การได้รับการยอมรับ เชื่อถือ ไว้วางใจในระดับแนวหน้าของประเทศ และมีเงินเดือนสูงในระดับเดียวกับอาชีพอื่น เช่น แพทย์ นักกฎหมาย เป็นต้น

2. การพัฒนาครู ให้ความสำคัญและเชื่อว่า ครูเป็นผู้เรียนที่ต้องเรียนรู้และพัฒนาตนเองและ ได้รับการส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ดังนั้นจึงมีกฎหมาย/นโยบายว่า ครูทุกคนต้องได้รับการพัฒนา จากหน่วยงานและพัฒนาตนเองทุกปีอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง และต้องเข้ารับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องปีละ 100 ชั่วโมง ครูบรรจุใหม่ต้องผ่านการอบรมตามโปรแกรมการอบรมเพื่อฝึกหัดการสอนและได้รับเงินเดือนสูง ระหว่างการอบรมด้วย การพัฒนาตนเองต้องอยู่ในการกำกับดูแลของศึกษานิเทศก์และผู้บริหารและต้องผ่านการ ทดลองงาน 1 ปี ครูเก่าอายุงาน 10 ปีขึ้นไป ต้องเข้ารับการพัฒนาด้วย โดยมีองค์กรทำหน้าที่ด้านพัฒนา ครูเป็นการเฉพาะ มีคู่มือการพัฒนาความรู้เพื่อให้ครูเข้ารับการพัฒนาดังกล่าวตามความต้องการทุกปีจาก มหาวิทยาลัยที่ได้รับมอบหมายจากรัฐ มีการสร้างเครือข่ายการพัฒนา มีระบบพี่เลี้ยง/ครูต้นแบบ (master teachers) มีการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบและวิธีการต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับสถานการณ์และ ผู้เรียน เช่น การทำห้องเรียนให้เป็นห้องทำงานจำลอง การพัฒนาทักษะต่าง ๆ เช่น ทักษะปฏิสัมพันธ์ระหว่าง ครูกับศิษย์ ทักษะการตั้งคำถาม รวมถึงทักษะการออกแบบการเรียนรู้แบบ active learning นั่นคือกระบวนการ ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนต้องมีโอกาสลงมือทำมากกว่าการฟังเพียงอย่างเดียว เช่น การให้ผู้เรียนได้ อ่าน เขียน โต้ตอบ และวิเคราะห์ปัญหา ทักษะการให้ข้อมูลย้อนกลับแก่นักเรียน โดยการสังเกตพฤติกรรม การเรียนของนักเรียนแล้วนำสิ่งที่สังเกตได้มาให้ข้อมูลแก่นักเรียน เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาปรับปรุงของ นักเรียน ทักษะการเรียนรู้เป็นทีม ทักษะการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้เรียนแบบรู้จักจริง ทักษะการพัฒนาผู้เรียนให้ เป็นผู้กำกับกับการเรียนรู้ของตนเองได้ ฯลฯ นอกจากนี้ต้องมีระบบการนิเทศ ติดตามและพัฒนาการทำงานของ ครูในชั้นเรียน การเรียนรู้และพัฒนาจากเพื่อนครู และการพัฒนาครูโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน รวมทั้งมีการสร้าง ครูจิตอาสาเพื่อช่วยสอน มีการพัฒนาการเรียนการสอนของครู โดยเน้นการสอนของครูให้น้อยลงและให้ผู้เรียน เกิดการเรียนรู้และนำมาปฏิบัติด้วยตนเองมากขึ้น

3. คุณสมบัติของครู มีการกำหนดเงื่อนไขและคุณสมบัติของครู ที่ให้ความสำคัญกับคุณภาพ ทางการศึกษาและผู้เรียน ครูทุกคนต้องมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู กำหนดให้ครูประถมศึกษาน้อย ต้องจบปริญญาตรี ครูระดับมัธยมศึกษาต้องจบสูงกว่าปริญญาตรี และมีความเชี่ยวชาญอย่างน้อยหนึ่งวิชาใน ระดับที่สอน และต้องมีพื้นฐานความรู้ทางการศึกษาทั่วไปและความรู้เฉพาะสำหรับวิชาชีพครู ความรู้ด้าน จิตวิทยาเด็กและวัยรุ่น หลักและเทคนิคการสอน มีความรู้วิชาประวัติศาสตร์ กำหนดเวลาสอนวันละ 4 ชั่วโมง

และมีเวลาเพื่อการพัฒนาวิชาชีพ สัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง (สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน, 2557)

การยกระดับและการพัฒนาครูของต่างประเทศนั้นยังคงให้ครูเป็นบุคคลที่สำคัญที่สุด ที่มีผลต่อคุณภาพของการศึกษา โดยครูจะต้องมีความรอบรู้ มีความเป็นมืออาชีพ และเป็นผู้มีนวัตกรรมการสอนที่สามารถตอบสนองความต้องการของนักเรียนได้ นอกจากนั้นครูต้องมีการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ตลอดเวลา ไม่ว่าจะเป็นการอบรม มีการสร้างเครือข่ายการพัฒนา มีระบบพี่สอนน้อง และสิ่งที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ การกำหนดคุณสมบัติของครูให้ชัดเจน เพื่อที่จะสามารถปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อส่งผลให้ผู้เรียนเกิดพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ สติปัญญา และสังคมต่อไป

แนวทางการพัฒนาครูไทย

สังคมไทยควรมีแนวทางการพัฒนาครูไทย ดังนี้

1. การผลิตครู

- ปฏิรูประบบการผลิตครู สถาบันที่ผลิตครูควรผลิตครูในสาขาที่สถาบันนั้นมีความเชี่ยวชาญ มีศักยภาพและความพร้อมของสถาบัน เพราะจะทำให้ได้ครูที่มีคุณภาพ และมีความเชี่ยวชาญในสาขาที่สอน

- ผสมผสานบูรณาการตั้งแต่ขั้นตอนการผลิตครู เพื่อบ่มเพาะความเป็นครูทักษะการสอน เนื่องจากการผลิตครูในปัจจุบันยังค่อนข้างแยกส่วนระหว่างการสอนทฤษฎีและปฏิบัติ อีกทั้งไม่มีการสอนการวิเคราะห์หลักสูตร ดังนั้น จึงทำให้ครูขาดทักษะการสอน ขาดทักษะการคิดวิเคราะห์และการประยุกต์การสอน ให้เข้ากับนักเรียนและบริบทของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป

- วางแผนพัฒนาครูอย่างครบวงจร ปรับอัตราเงินเดือนให้เท่ากับวิชาชีพชั้นสูง ยกย่องมาตรฐานครูเพื่อสร้างแรงจูงใจเพื่อให้คนเก่งเข้ามาเรียนครู แต่ก็ต้องมีการคัดเลือกที่เข้มข้น เพื่อให้ได้ครูที่มีคุณภาพ

2. การพัฒนาครู

- เร่งพัฒนาคุณภาพครูเพื่อนำไปสู่การปรับปรุงพัฒนาวิธีการสอน และปรับการจัดการเรียนการสอน เช่น การฝึกอบรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครูด้วยวิธีการต่าง ๆ สร้างเครือข่ายครูประจำการ พัฒนาระบบครูพี่เลี้ยง เพื่อแก้ไขปัญหาในเรื่องคุณภาพครู

- ปรับปรุงระบบการขึ้นบัญชีครู และจัดส่งครูไปประจำการตามโรงเรียน และสถานศึกษาตามความเชี่ยวชาญ ปัจจุบันครูบางคนสอนในวิชาที่ตนไม่ได้เชี่ยวชาญ เนื่องจากระบบการสอบครูจะมีการขึ้นบัญชีไว้ เมื่อโรงเรียนใดมีการขาดแคลนทางส่วนกลางก็จะจัดส่งครูที่ขึ้นบัญชีไว้ไปสอน ทำให้ครูที่ไปสอนไม่ได้สอนตามความเชี่ยวชาญเฉพาะของตน

- เปิดโอกาสให้ผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้ที่จบสาขาอื่นที่มีใช้สาขาครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ สามารถมาเป็นครูได้ เนื่องจากผลตอบแทนครูต่ำเมื่อเทียบกับภาระงาน จึงไม่สามารถดึงดูดคนเก่งให้มาประกอบอาชีพครูได้ อีกทั้งค่านิยมหรือให้ความสำคัญกับอาชีพครูมีน้อยลง ทำให้เกิดความขาดแคลนครูที่มีคุณภาพ และครูที่มีความเชี่ยวชาญในบางสาขา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2557)

แม้ว่าแต่ละประเทศจะมุ่งสู่การพัฒนาครูให้มีคุณภาพเพื่อให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น และสามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนแล้ว แต่สิ่งที่สำคัญที่สุดไม่ใช่แต่ครูเท่านั้นที่ต้องเปลี่ยนแปลง ทุกภาคส่วนในสังคมก็ต้องมีบทบาทและมีส่วนร่วมที่จะช่วยในการพัฒนาองค์ความรู้ ประสบการณ์ ทักษะ เพื่อนำไปสู่สังคมแห่งปัญญาบนพื้นฐานของความเป็นท้องถิ่นที่คำนึงถึงเอกลักษณ์ และความเป็นชาติของตัวเอง

สรุปและข้อเสนอแนะจากผู้ศึกษา

บทบาทของครูยุคใหม่คือการทำหน้าที่เป็นผู้สนับสนุนช่วยเหลือผู้เรียนให้พัฒนาตนเองให้ได้เต็มศักยภาพ และส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพราะเทคโนโลยีในทุกวันนี้มีการเปลี่ยนแปลงรวดเร็วและล้ำสมัย ผู้คนในยุคใหม่จึงต้องเรียนรู้สิ่งใหม่ตลอดเวลา ดังนั้นครูต้องปรับตัวให้เข้ากับเทคโนโลยีและคอยแนะนำแนวทางการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับเด็กอย่างเข้าใจ และพร้อมที่จะทุ่มเทวิชาความรู้ ด้วยวิธีการสมัยใหม่ตามธรรมชาติของการเปลี่ยนแปลง

อย่างไรก็ตาม แม้เทคโนโลยีจะเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ความสามารถของครูยุคใหม่อาจจะไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ทันเทคโนโลยีสมัยใหม่ได้ แต่สิ่งที่ครูสามารถที่จะบอกนักเรียนได้ว่าข้อมูลใดสามารถนำไปปรับใช้กับชีวิตจริงได้หรือวิธีการเลือกใช้เครื่องมือที่ถูกต้องนั้น ควรเป็นไปในแนวทางใด แต่สิ่งสำคัญที่จะหาไม่ได้จากเทคโนโลยีสมัยใหม่คือ ศีลธรรม คุณธรรม ที่ครูสอนถ่ายทอดให้เด็กซึ่งเป็นส่วนสำคัญอันจะถูกพัฒนาไปพร้อมกับสติปัญญาเพื่อให้ความรู้แก่นาคตของชาติอย่างถูกต้องสมบูรณ์ ยั่งยืนต่อไป

บรรณานุกรม

การยกระดับครูไทยในศตวรรษที่ 21 สืบค้น 19 กุมภาพันธ์ 2557 จาก

<http://seminar.glf.or.th/file/Download File/621>

มิติใหม่ครูไทยสอนในแบบบูรณาการ. (2557) สืบค้น 15 กุมภาพันธ์ 2558 จาก <http://iqnewsclip.com/newserrice.asp>.

วิกฤติการศึกษาไทย. สืบค้น 17 กุมภาพันธ์ 2558 จาก <http://thaipublica.org/2015/02/tutor-1>

สุทธิพร จิตต์มิตรภาพ .*การเปลี่ยนแปลงโลกของการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และการพัฒนาสู่ “ครูมืออาชีพ”*. สืบค้น 16 กุมภาพันธ์ 2557 จาก

http://hu.swu.ac.th/files/km/55/2_changes_in_the_world21@.pdf.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.(2557) *รายงานการวิจัยแนวทางการพัฒนาการศึกษาไทยกับการเตรียมความพร้อมสู่ศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน. *ยุทธการเปลี่ยน “ครูเฉย” สู่ครูยุคศตวรรษที่ 21* สืบค้น 18 กุมภาพันธ์ 2558 จาก <http://seminar.glf.or.th/seminar/Topic/29>.

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. (2557) *คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี*. สืบค้น 18 กุมภาพันธ์ 2557 จาก http://cabinet.thaigov.go.th/bb_main31.htm